

OLAJ- ÉS GÁZIPARI KIFEJEZÉSEK FOGALOMTÁRA

Átlagos realizált szénhidrogén ár

A szénhidrogén értékesítésből származó hordókénti bevétel

Barrel (hordó)

A kőolajiparban használt angolszász mértékegység, egy tonna kőolaj hozzávetőleg egyenlő 7-7,5 barrellel. (A magyarországi kőolajokra alkalmazott átváltási arány 7,55 bbl/tonna). Egy köbméter olaj 6,29 barrelnak felel meg.

Bioüzemanyagok

A biomasszából előállított folyékony vagy gáz halmazállapotú, a közlekedésben használt üzemanyagok. „Biomassza” alatt a mezőgazdaságból (a növényi és állati eredetű anyagokat is beleértve), erdőgazdálkodásból és a kapcsolódó iparágakból – többek között a halászatból és az akvakultúrából – származó, biológiai eredetű termékek, hulladékok és maradékanyagok biológiailag lebontható részét, valamint az ipari és települési hulladék biológiailag lebontható részét értjük.

Bizonyított készletek (Proved reserves – SPE 1P)

A bizonyított készletek olyan szénhidrogén mennyiségek, melyekről nagy biztossággal állítható (általában 90% feletti valószínűséggel), hogy kitermelhető az aktuális gazdasági és politikai környezetben, az elérhető technológiával.

Bizonyított és feltételezett készletek (Proved + probable reserves – SPE 2P)

Tartalmazza a bizonyított készleteket és a feltételezett készleteket (olyan ismert felhalmozódások, amelyek 50%-os valószínűséggel kitermelhetők).

boe (hordó kőolaj-egyenérték)

A földgáz hőmennyiségi alapon (a gáz fűtőértékének figyelembe vételével) kőolajra történő átszámítása után kapott egyenértéke (1 boe általában kb. 160–170 normál m³ gázzal egyenlő).

boepd

Hordó kőolaj-egyenérték per nap

Brent típusú kőolaj

Az Északi-tengerben kitermelt könnyű, kis kéntartalmú olaj, melynek sűrűsége 833 kg/m³. Ez a minőség az, amelyet a kőolaj-kereskedelemben alapnak tekintenek, más minőségek kereskedelmében az árat erre vonatkozóan adják meg, és a minőségtől, illetve a szállítási feltételektől függően kedvezményt vagy felárat alkalmaznak. Amerikában, a Brent minőséghez hasonlóan, az ún. WTI-minőség az irányadó kereskedelmi szempontból.

Brent-Ural különbség

A Brent és az Ural típusú kőolaj nemzetközi áraiban jelentkező

különbséget hívják Brent-Ural spreadnek. Az Ural típusú kőolaj árát a rotterdami és a mediterrán térségben jegyzik.

Bruttó termelés

A szénhidrogénmezőkből származó összes kőolaj és földgáz mennyisége a bányajáradék levonása előtt.

Butadién (1,3-butadién)

Négy szén- és hat hidrogénatomból álló szerves vegyület. Főként kőolajban található szénhidrogéneket felhasználó etiléngyártás során keletkező, úgynevezett C₄-frakciókból állítják elő krakkolással és desztillációval. Színtelen, gyúlékony és mérgező gáz. Könnyen polimerizálódik. A korszerű műgumi gyártás fontos alapanyaga, de előállítanak belőle kloroprént és ABS-műanyagot is.

Crack Spread

Egy adott termék és a kőolaj jegyzésára közötti számtani különbség. A Crack Spread-ek a globális olajpiaci folyamatok (fogyasztási szezonálisítás, finomítói kínálat, készletek alakulása) hatására változnak, alakulásukat még a legnagyobb olajtársaságok sem befolyásolhatják.

Downstream

Feldolgozás és Kereskedelem, Kiskereskedelem és Petrolkémia

Egységnyi termelési költség

Magába foglalja a kőolaj és földgáz kitermelésének, gyűjtésének és előkészítésének költségeit egy hordóra vetítve.

Finomítói árrés

A nemzetközi termékjegyzésár és a kőolaj tényleges beszerzési ára közötti különbség. Másképpen: Meghatározott nyersolaj, illetve finomítói költségekkel rendelkező (teoretikus, vagy tényleges) finomító egységnyi haszna.

Finomítói komplexitás

A finomítói komplexitás megmutatja, hogy 1 hordó kőolajból mekkora fehéráru-hozam érhető el. Minél komplexebb a finomító, annál magasabb a fehéráru-hozama ugyanolyan minőségű kőolajból, így annál alacsonyabb a fűtőolaj-termelése. A komplexitás egyik legjobb mutatója a Nelson index, ami a különböző típusú finomítói üzemekből, illetve ezen üzemek kapacitásainak a finomító desztillációs kapacitásához viszonyított arányából vezeti le a komplexitás mértékét.

Fokozott olajkinyerési eljárás (EOR)

A növelt hatékonyságú, fejlett olajtermelési módszerek összefoglaló megnevezése. A magyar bányatörvény szerint bányajáradéktól mentesnek minősülő művelési mód.

FPSO egység (Floating Production, Storage and Offloading Unit)

Az FPSO (felszíni termelő-tároló egység) egy hajó, amelyet az olaj és gázipar használ a szénhidrogének tengeri kitermelésére, feldolgozására és tárolására. Az FPSO feldolgozza az általa, vagy a közeli platformok által megtermelt szénhidrogéneket és tárolja, ameddig azt tankhajón vagy (ritkábban) csővezetéken keresztül elszállítják.

HDPE

Magas sűrűségű polietilén

Készlet

Az aktuális ipari kőolaj- és földgázvagyonnak az a részmennyisége, amely gazdaságosan kitermelhető a vonatkozási időpontban érvényes gazdasági, működési és szabályozási feltételek mellett.

Kondenzátumok

A folyékony fázisú szénhidrogének azon csoportjának általánosító elnevezése, amelyben dominálnak a könnyű alkotók, és amelyek a földgázból vagy a kőolaj kísérőgázából a felszínen kerülnek leválasztásra.

LDPE

Alacsony sűrűségű polietilén

LPG (Liquified Propane Gas)

Cseppfolyósított propán (gáz)

Mezőfejlesztés

A szénhidrogén készletek kitermeléséhez szükséges felszíni és földalatti eszközök telepítésének folyamata.

MMboe

Millió hordó kőolaj-egyenérték

mboepd

Millió hordó kőolaj-egyenérték per nap

MCM

Millió köbméter

7Monomerek

A monomerek a polimerek (műanyagok, gumik) alapvegyületei, a nagy molekulatömegű anyagokat alkotó polimer láncok alapegységei (láncszemei). Napjainkban a legfontosabb monomerek, a petrolkémiai ipar alapvegyületei a rövid szénláncú olefinek (etilén, propilén, butadién), illetve ezek egyszerű származékai, valamint a legegyszerűbb aromás vegyület a benzol. A felsorolt monomerek elsődleges forrásai az olefinművek.

NCI (Nelson komplexitás index)

Nelson komplexitás index, amit Wilbur Nelson fejlesztett ki 1960-ban. A finomító komplexitását – kiépítettségét – jelző mérőszám, ami a konverziós kapacitásokat hasonlítja a lepárló kapacitásokhoz.

Nettó termelés

A szénhidrogénmezőkből származó összes kőolaj és földgáz mennyisége a bányajáradék levonása után.

Olefin

Olyan nyílt szénláncú szén-hidrogén-vegyületek gyűjtőneve, amelyek szénláncukban telítetlen szén-szén kettőskötést tartalmaznak. Legegyszerűbb szerkezetű képviselőik, az etilén és propilén, a petrolkémiai ipar alapvegyületei. Az olefinek előállításának legfontosabb eszköze az olefinmű, ahol vegyipari benzin és gázolaj, illetve egyéb könnyű szénhidrogének krakkolásával, dehidrogénezésével fő terméként etilén és propilén keletkezik.

Polimer

Komplex, végtelen sok ismétlődő egységből álló szerves és szervetlen makromolekulák.

Polipropilén (PP)

A propilén polimerizálásával előállítható, hőre lágyuló polimer. A tömegműanyagok között jelentős - és egyre növekvő - részesedéssel bír. A gyártására kidolgozott ipari eljárások paraméterei (pl. nyomás, hőmérséklet, alkalmazott segédanyagok, katalizátorok) jelentősen különböznek, így egymástól eltérő tulajdonságú termékek széles skálája állítható elő. Etilénnel együtt történő polimerizálásával PP-kopolimerhez jutunk. Széleskörűen alkalmazható, jó ütőszilárdságú és kiválóan színezhető anyag. A PP jó hőálló tulajdonsággal és alacsony vízfelvételi képességgel rendelkezik.

ppm

Kis koncentrációk jellemzésére használt mérőszám, milliomodrészt jelöl (parts per million = ppm). A könnyű megjegyezhetőség kedvéért: 0,1% = 1000 ppm. A motorhajtó anyagok adalékainak és szennyezőseinek koncentrációját általában ebben a mértékegységben fejezik ki.

Propilén

Három szén- és hat hidrogénatomból álló, telítetlen szénhidrogén. A petrolkémia fontos vegyülete, a polipropilének alapanyaga.

SCM (Supply Chain Management)

Az ellátási lánc menedzsment, mely koordinálja a kőolaj-, más finomítói alapanyag- és késztermék-beszerzési tevékenységeket, a kőolaj-finomítást, az ellátáshoz valamint az értékesítéshez kapcsolódó logisztikai tevékenységet, továbbá a kőolajtermékek nagykereskedelmi forgalmazását. Feladata, hogy a teljes értéklánc optimalizálásával a MOL-csoport a lehető legjobb eredményt érje el.

SPE-alapú készletértékelés

A Society of Petroleum Engineers, azaz az Olajmérnökök Társasága által alkalmazott módszer.

Szállítóvezeték

Az a csővezeték tartozékaival és szerelvényeivel együtt, amelyen keresztül a földgázt továbbítják, amelynek kezdőpontja az országhatár, a termelés betáplálási pontjai, a gáztároló be- és kitáplálási pontja, végpontja az országhatár, a gázátadó állomások kilépőpontjai, a gáztároló be- és kitáplálási pontja.

Társaság

MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyilvánosan Működő Részvénytársaság

Termelésbe állítás

Szénhidrogénkészletek letermeléséhez szükséges földalatti és felszíni létesítmények megvalósításának folyamata.

Termelésmegosztási egyezmény (PSA)

A kitermelt szénhidrogén megosztását célzó egyezmény az adott állam és a kőolaj vagy földgázmező termelési licenzének tulajdonosa(i) között.

Tranzit

A szállítóvezeték-hálózaton végzett földgázszállítás, amely az Európai Gazdasági Térség legalább egy tagállamának határát átlépi, és kezdő- vagy végpontja az Európai Gazdasági Térség határain kívül van.

Upstream

Kutatás–termelés szegmens

Ural Blend

Az Ural Blend az orosz exportminőségű kőolaj elnevezése. Nehéz, savanyú (magas kéntartalmú) kőolaj, ezért az Ural Blend ára alacsonyabb, mint a könnyű, kis kéntartalmú Brent típusú kőolajé.

PÉNZÜGYI KIFEJEZÉSEK

ADR (American Depositary Receipt)

A letétkezelő által letétben tartott részvényekről kiállított letéti igazolások, amelyek külföldön kerültek forgalombahozatalra.

Anyavállalati részvényesek részesedése az eredményből

Adózás utáni eredmény csökkentve a külső tulajdonosok eredményből való részesedésének összegével

Átlagos lekötött tőkearányos megtérülés (ROACE)

Adózott üzleti eredmény / átlagos lekötött tőke

Adózott üzleti eredmény = üzleti eredmény x (100% – kalkulált társasági adókulcs)

Átlagos lekötött tőke= nyitó lekötött tőke/2 + záró lekötött tőke/2

Lekötött tőke = összes eszköz – befektetett pénzügyi

eszközök – befejezetlen beruházás állománya

– pénzeszközök és értékpapírok + rövid lejáratú

kötelezettségek + rövid lejáratú hitelek

CAPEX

Beruházások és befektetések

EBITDA

Üzleti eredmény és az értékcsökkenés összege

EPS

Egy részvényre eső hozam. Csoport nettó eredménye / a visszavásárolt saját részvények időszaki átlagos állományával csökkentett átlagos részvény darabszám

Eladósodottság

A nettó hitel és a nettó hitel plusz összes saját tőke hányadosa

IFRS

Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardek, korábban Nemzetközi Számviteli Szabványok (IAS)

Piaci Kapitalizáció

A társaság tőkepiaci értéke, az alaptőkét alkotó részvények darabszáma (a saját részvényeket nem számítva) szorozva a részvények aktuális piaci árával

Nettó hitelállomány

Hosszú lejáratú hitelek éven túli része + rövid lejáratú hitelek + hosszú lejáratú hitelek rövid lejáratú része – értékpapírok – pénzeszközök

Pénzügyi kovenáns

Specifikus eredménykimutatás, mérleg, valamint cash-flow-beli tételek hányadosa. (pl.: Net Debt/EBITDA, EBITDA/Összes Kamatráfordítás). A pénzügyi kovenánsokat elsősorban hitelszerződésekben alkalmazzák, a finanszírozók hitelkockázatának limitálása érdekében.

Részvényesi hozam

A részvények árfolyamváltozásának és a fizetett osztalékból adódó összes hozam

Sajáttőke-arányos megtérülés (ROE)

A társaság részvénytőkéjére eső megtérülést mutatja meg; a nettó eredmény osztva a társaság saját tőkéjével.

Újrabszerzési árakkal becsült „tisza” EBITDA

2013 második negyedévtől a tisztított, újrabszerzési árakkal becsült költségek módszerével számított eredmény az EBITDA-t és üzleti eredményt tisztítja meg a készlettartás hatásától (az aktuális piaci árakat figyelembe véve a kőolaj és egyéb alapanyagok esetében), a készleten elszámolt értékvesztéstől, a vevő- és szállítóállomány pénzügyi eredményétől; illetve módosítja az EBITDA-t / üzleti eredményt a fedezeti ügyletek eredményével. A bázisidőszak tisztított, újrabszerzési árakkal becsült eredményei az új metodika szerint átdolgozásra kerültek.

Üzleti tevékenységből származó nettó pénzáramlás

Üzleti tevékenység eredménye módosítva a pénzmozgással nem járó tételekkel, a nettó forgótőke-változásból eredő pénzárammal és a fizetett társasági adó összegével.

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

APC:

Az Éves Humán Ciklus (Annual People Cycle) célja a fenntartható és integrált emberi erőforrás menedzsment folyamat megteremtése a MOL-csoportban. Az évente ismétlődő vizsgálati folyamat biztosítja a rendszeres visszajelzést a munkavállalók teljesítményéről, karrier és képzési lehetőségekről és megteremti az aktuális teljesítményértékelés és a hosszú távú karriertervezés közötti kapcsolatot.

BOI (Biológiai Oxigén Igény mg/l)

A BOI értékből a szennyvízben jelenlévő biodegradálható szerves anyag és annak mikrobiális lebontásához szükséges oxigén mennyiségére lehet következtetni.

EBK

Egészségvédelem-, Biztonságtechnika és Környezetvédelem

Elfolyások:

Az 1 m³-nél nagyobb, nem szándékos, kontrollálatlan veszélyes anyag külső környezetbe (talajvíz, felszíni víz vagy talaj) történő elfolyása.

ETS (Emission Trading Scheme)

Az Európai Unió piaci eszközökön alapuló kereskedelmi rendszere, melynek célja az üvegházhatást okozó gázok kibocsátások költség hatékony csökkentése.

FF (Fenntartható fejlődés)

„Olyan fejlődés, amely biztosítja a jelen szükségleteinek kielégítését anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációkat saját szükségleteik kielégítésében.” (Forrás: UN/ Brundtland-jelentés)

GRI (Global Reporting Initiative)

Olyan, az érintettek bevonását szorgalmazó folyamat és független intézmény, amelynek küldetése egy nemzetközi szinten használható útmutató kidolgozása és elterjesztése a fenntarthatósági jelentésekre vonatkozóan.

HAY:

A MOL-csoport munkakör-besorolási rendszere a nemzetközileg ismert és elismert HAY-módszertanra épül. A HAY-rendszer lehetővé teszi egy átfogó, logikus, transzparens és konzisztens rendszer kialakítását, mely garantálja a munkavállalók megfelelő besorolását munkájuk és pozíciójuk alapján.

Kármentesítés

A szennyező hatások megelőzése, minimalizálása, kármentesítése vagy enyhítése szennyezett talaj vagy víz esetében, illetve ezen területek eredeti állapotának helyreállítása.

KOI (Kémiai Oxigén Igény mg/l)

A vízben levő anyagok, elsősorban a szerves anyagok redukáló képessége, amelyet az oxigénfogyasztás mérésével állapítanak meg. Az elfogyasztott oxigént a víz térfogategységre vonatkoztatják.

Közúti balesetek aránya (RAR)

Közúton bekövetkezett balesetek száma, 1 millió levezetett km-re vonatkoztatva

Lebegő szilárdanyag tartalom

vízben nem oldódó részecskék tömege

LTIF (baleseti frekvencia)

Egymillió ledolgozott órára jutó, munkaidőkieséssel járó munkabalesetek (LTI) száma

Munkaidőben végzett önkéntes munka

A munkavállaló fizetett munkaidejében történő, közérdekből vagy jótékony célokhoz kapcsolódóan, ellenszolgáltatás nélkül végzett munka.

Pénzbeli adomány

Ellenszolgáltatás nélkül nyújtott pénzbeli juttatás, amely szorosan összefügg a vállalat társadalmi szerep- és felelősség vállalásával, valamint hozzájárul a vállalat társadalmi megítélésének pozitív megerősítéséhez.

PM (Particulate Matter)

Szilárd Részecske. Égés vagy más technológiai eljárás során keletkezett, a levegőben található szálló por. A legveszélyesebbek a 10 µm-nél finomabb frakciók (PM10).

Természetbeni juttatás:

Ellenszolgáltatás nélkül nyújtott nem-pénzbeli juttatás, amely szorosan összefügg a vállalat társadalmi szerep- és felelősség vállalásával, valamint hozzájárul a vállalat társadalmi megítélésének pozitív megerősítéséhez.

TPH (Total Petroleum Hydrocarbons)

Összes alifás szénhidrogének. A felszíni víz vagy talaj szerves olajszár-mazékokkal való szennyezetttségét kifejező paraméter.

TRIR (Teljes Riportálandó Baleseti Ráta)

Egymillió ledolgozott órára jutó munkaidő kieséssel járó, ápolást igénylő és munkavégzést korlátozó balesetek száma.

ÜHG (üvegházhatású gázok)

Olyan gázok, amelyek az infravörös sugárzás egy részét elnyelik, és ezzel hozzájárulnak a Föld körüli szigetelő takaró kialakulásához (CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC, SF₆).

VOC (Volatile Organic Compounds)

Szilárd vagy folyékony közegekből felszabaduló illékony szerves vegyületek összefoglaló neve. Több különböző vegyi anyagot takarhat, melyek közül egyesek rövid vagy hosszú távon károsak lehetnek az emberi egészségre illetve a légkörben fotokémiai reakcióba léphetnek. Mindazon szerves vegyületek, amelyek gőznyomása 293,15°K (20°C) hőmérsékleten legalább 0,01 kPa, vagy amelyek a tényleges felhasználás körülményei között hasonló illékonyágúak (kivéve a metán). A legtöbb talaj menti ózon (szmog) a NO_x és a VOC-k reakciója során keletkezik.

VRU

Gőz visszanyerő rendszer – egy viszonylag egyszerű rendszer, mely lehetővé teszi az egyébként a légkörbe kerülő gázok összegyűjtését és elvezetését

EBK indikátorok

Az EBK-típusú teljesítményjelzők pontos definíciójáért kérjük látogasson el a MOL Fenntartható Fejlődés honlapjára: www.mol.hu/sd